

Kategoria: Rozwój i fundusze

Opublikowano: czwartek, 06, kwiecień 2023 13:55

Joanna Gryboś-Chechelska

Odslony: 503

Finansowe wsparcie inwestycji w obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego (RPO WL) na lata 2014-2020 przyczyniło się do osiągnięcia zakładanych efektów, jednak nie było w pełni prawidłowe.

Potrzeby województwa lubelskiego w zakresie modernizacji infrastruktury dziedzictwa kulturowego i naturalnego są duże i dotyczą głównie obiektów będących własnością małych jednostek samorządu terytorialnego oraz kościelnych osób prawnych. Bez pozyskania zewnętrznych środków finansowych podmioty te nie mają możliwości prowadzenia działań w tym zakresie, a obiekty ulegają stopniowej degradacji. W RPO WL na wsparcie finansowe projektów dziedzictwa naturalnego i kulturowego przeznaczono ponad 50 mln euro ze środków UE. Projekty miały być wybierane do dofinansowania głównie w drodze konkursów organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego. Wsparcie zdegradowanych obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, którego efekty w sferze społeczno-gospodarczej w sposób długotrwały wpływają na rozwój lokalnej społeczności i wzrost odwiedzających, jest jednym z kluczowych i niezbędnych elementów rozwoju regionu we współczesnej Europie.

Kontrola NIK miała na celu ocenę, czy finansowe wsparcie inwestycji w obiekty dziedzictwa kulturowego i naturalnego z RPO WL na lata 2014-2020 było prawidłowe i przyczyniło się do osiągnięcia zakładanych efektów. Objęto nią Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w Lublinie (Instytucję Zarządzającą RPO WL) i dziewięć podmiotów z samorządu terytorialnego, które uzyskały dofinansowanie na realizację projektów i je zakończyły (siedem jednostek samorządu terytorialnego i dwie samorządowe instytucje kultury).

W ocenie NIK dofinansowanie inwestycji przez Urząd Marszałkowski, zgodnie z celem wsparcia, przyczyniło się do zwiększenia dostępności zasobów dziedzictwa kulturowego i naturalnego regionu. Skontrolowane jednostki samorządowe osiągnęły zakładane cele projektów w zakresie polepszenia wartości użytkowej zdegradowanych obiektów gminnych oraz ich przeznaczenia na cele kulturalne i rekreacyjne. Wpłynęło to pozytywnie na rozwój lokalnych społeczności. Odnowiono obiekty zabytkowe (np. zabytkowy ratusz z 1775 r. i dworek z XIX wieku) i rozwinęła się działalność gminnych instytucji kultury. Dzięki zwiększeniu dostępności, nastąpił w nich wzrost liczby odwiedzin, na który nie wpłynęła w sposób istotny pandemia COVID-19.

Założone rozproszenie wsparcia spowodowało dofinansowanie mniejszych instytucji kultury i obiektów o znaczeniu przede wszystkim lokalnym. Późne rozpoczęcie procesu kontraktacji oraz nieoczekiwane zmiany na rynku, powodujące znaczny wzrost cen materiałów i usług budowlanych w latach 2019-2022, wpłynęły jednak na trudności beneficjentów w utrzymaniu umownych terminów i planowanych pierwotnie kwot wydatków. Mimo objęcia wsparciem przez Urząd znacznie większej liczby obiektów niż pierwotnie zakładano, rozpoznane potrzeby województwa w tym zakresie są nadal znaczne i nie zostały w pełni zaspokojone w perspektywie finansowej 2014-2020.

W ocenie NIK, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego przygotował zasady udzielenia dofinansowania w sposób prawidłowy, prawidłowo egzekwował umowy i monitorował postęp realizacji projektów. Na koniec czerwca 2022 r. odnotowano wysoki wskaźnik zakontraktowania środków 98,9%, jak również wykorzystano 81,9% alokacji, wynoszącej 51,7 mln euro. Stwierdzono jednak, że wyboru projektów dokonano w sposób niewystarczająco rzetelny. Dotyczyło to sprawowanego nadzoru, opracowania dokumentacji konkursowych, dokonywania oceny wniosków, a także dokumentowania ich negatywnej oceny.

Kategoria: Rozwój i fundusze

Opublikowano: czwartek, 06, kwiecień 2023 13:55

Joanna Gryboś-Chechelska

Odsłony: 503

Skontrolowani beneficjenci zrealizowali projekty w sposób zgodny z większością przyjętych zobowiązań i przepisów. Nieprawidłowości dotyczyły w szczególności sporządzania wniosków o płatność, prowadzenia ewidencji księgowej, udzielania zamówień i utrzymania obiektów. Stwierdzono także przypadki nierzetelnych działań, związanych m.in. z nadzorem nad realizacją inwestycji.

Siedem z dziewięciu skontrolowanych projektów nie zostało zakończonych w zakładanym pierwotnie terminie, co wynikało z przesunięć terminów realizacji zadań, związanych z długim okresem czasu między złożeniem wniosku a podpisaniem umowy, problemami z wyborem wykonawców i realizacją robót budowlanych oraz pandemią COVID-19. W przypadku sześciu projektów nieprzewidziany wzrost wydatków skutkowało koniecznością przeznaczenia na cele projektu dodatkowych środków finansowych z budżetu gminy, które nie zostały zrefundowane.

W wyniku kontroli NIK sformułowała szereg wniosków odnoszących się do działań skontrolowanych podmiotów w badanym obszarze w perspektywie finansowej UE na lata 2014-2020, a także wniosków mających na celu usprawnienie i ujednoczenie procesu wsparcia w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027, tj.:

- **do Ministra Funduszy i Polityki Regionalnej** o upowszechnianie wśród Instytucji Zarządzających RPO dobrych praktyk w wyborze projektów oraz o zapewnienie jednoznaczności definicji wskaźników w katalogu definicji dla wskaźników kluczowych na lata 2021-2027, a także o egzekwowanie jego stosowania przez IZ RPO;
- **do Zarządów Województw** (Instytucji Zarządzających RPO) m.in. o uwzględnienie w realizacji RPO na lata 2021-2027 wniosków wynikających z badań ewaluacyjnych efektów wsparcia w priorytecie inwestycyjnym 6c, zwiększenie skuteczności działań szkoleniowych dla beneficjentów w celu wyeliminowania konieczności poprawy wniosków o dofinansowanie, eliminowanie nieuzasadnionych opóźnień w wyborze projektów i podpisaniu umów z beneficjentami;
- **do Zarządu Województwa Lubelskiego** o wzmocnienie nadzoru nad przygotowaniem dokumentacji konkursowych oraz wyborem projektów, eliminowanie opóźnień we wdrażaniu RPO, monitorowanie realizacji niezakończonych projektów działania 7.1 i wspieranie beneficjentów w wypracowaniu rozwiązań umożliwiających ich zakończenie w perspektywie finansowej 2014-2020;
- **do beneficjentów wsparcia** m.in. o zakończenie projektów w aktualnej perspektywie finansowej oraz dokonanie analizy ryzyka wystąpienia w projektach nieprawidłowości i ich wyeliminowanie, dbałość o stan powstałej infrastruktury i utrzymanie dotychczasowych efektów wsparcia;
- **do jednostek samorządu terytorialnego**, które nie uczestniczyły we wsparciu, podjęcie działań w celu zidentyfikowania wymagających wsparcia posiadanych obiektów dziedzictwa kulturowego i naturalnego, dokonanie analizy możliwości ich wykorzystania na cele kulturalne i rekreacyjne oraz sfinansowania inwestycji ze środków zewnętrznych.

Źródło: NIK